

Vergaderjaar 2005–2006

29 326**Zelfregulering audiovisuele media (bescherming van jeugdigen)****30 300 VIII****Vaststelling van de begrotingsstaat van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (VIII) voor het jaar 2006****Nr. 7****VERSLAG VAN EEN ALGEMEEN OVERLEG**

Vastgesteld 24 juli 2006

De vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap¹ en de vaste commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport² hebben op 28 juni 2006 overleg gevoerd met staatssecretaris Van der Laan van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap over:

- **Jeugd, geweld en media;**
- **de brieven van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap d.d. 5 juli 2005, resp. 3 februari 2006 inzake de beleidsreactie op het briefadvies van de Onderwijsraad «Educatie en media» (Kamerstuk 29 800 VIII, nr. 246 en 30 300 VIII, nr. 184);**
- **de brief van de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, Van der Laan, d.d. 15 december 2005 ter aanbieding van het Advies «Wijzer Kijken» van de Commissie Jeugd, Geweld en Media (Kamerstuk 29 326, nr. 5);**
- **de reactie op het rapport van de Commissie Jeugd, Geweld en Media (uitvoering motie 30 300 VIII, nr. 70);**
- **het advies van de Raad voor Cultuur d.d. 12 juli 2005 inzake Mediawijsheid «De ontwikkeling van nieuw burgerschap» (briefnr. OCW0500722);**
- **de brief van de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, Van der Laan, d.d. 6 april 2006; inzake reactie op verzoek van de Commissie inzake uitstel AO Jeugd, Geweld en Media;**
- **de brief van de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, Van der Laan d.d. 2 juni 2006, inzake de kabinetsreactie op rapport «Wijzer Kijken» van de commissie Jeugd, Geweld en Media (29 326, nr. 6).**

Van dit overleg brengen de commissies bijgaand beknopt verslag uit.

¹ Samenstelling:

Leden: Van de Camp (CDA), Lambrechts (D66), Hamer (PvdA), Van Bommel (SP), Mosterd (CDA), Blok (VVD), Balemans (VVD), Slob (ChristenUnie), Vergeer (SP), Tichelaar (PvdA), Joldersma (CDA), Jan de Vries (CDA), Van Vroonhoven-Kok (CDA), Aasted Madsen-van Stiphout (CDA), Eski (CDA), Aptroot (VVD), voorzitter, Smeets (PvdA), ondervoorzitter, Eijssink (PvdA), Leerdam (PvdA), Van Miltenburg (VVD), Kraneveldt (LPF), Hermans (LPF), Van Dam (PvdA), Visser (VVD), Azough (GroenLinks), Roefs (PvdA) en Jungbluth (GroenLinks).

Plv. leden: Ferrier (CDA), Bakker (D66), Bussemaker (PvdA), Brinkel (CDA), Szabó (VVD), Örgü (VVD), Van der Vlies (SGP), Kant (SP), Dijkzma (PvdA), Hessels (CDA), Sterk (CDA), Atsma (CDA), Van Bochove (CDA), Van Hijum (CDA), Van Aartsen (VVD), Verbeet (PvdA), Arib (PvdA), Stuurman (PvdA), De Krom (VVD), Varela (LPF), Herben (LPF), Meijer (PvdA), Nijs (VVD), Halsema (GroenLinks), Kalsbeek (PvdA) en Vendrik (GroenLinks).

² Samenstelling:

Leden: Van der Vlies (SGP), Kalsbeek (PvdA), Buijs (CDA), Atsma (CDA), Arib (PvdA), Vendrik (GroenLinks), Kant (SP), Blok (VVD),

voorzitter, Smits (PvdA), Örgü (VVD), Verbeet (PvdA), Van Oerle-van der Horst (CDA), ondervoorzitter, Vergeer (SP), Vietsch (CDA), Joldersma (CDA), Varela (LPF), Van Heteren (PvdA), Smilde (CDA), Nawijn (LPF), Van Dijken (PvdA), Timmer (PvdA), Van Miltenburg (VVD), Kraneveldt (LPF), Schippers (VVD), Omtzigt (CDA), Azough (GroenLinks), Koşer Kaya (D66) en Van der Sande (VVD).
Plv. leden: Rouvoet (ChristenUnie), Verdaas

(PvdA), Ferrier (CDA), Çörüz (CDA), Blom (PvdA), Halsema (GroenLinks), Gerkens (SP), Veenendaal (VVD), Hamer (PvdA), Weekers (VVD), Tjon-A-Ten (PvdA), Aasted Madsen-van Stiphout (CDA), Ormel (CDA), Willemse-van der Ploeg (CDA), Van As (LPF), Waalkens (PvdA), Mosterd (CDA), Bussemaker (PvdA), Heemskerk (PvdA), Oplaat (VVD), Hermans (LPF), Van Egerschot (VVD), Eski (CDA), Van Gent (GroenLinks), Bakker (D66) en Nijs (VVD).

Vragen en opmerkingen uit de commissies

De heer **Atsma** (CDA) zegt dat het voor hem geen verrassing is dat de onderzoekscommissie Jeugd, Geweld en Media constateert dat er bij ouders, in het onderwijs en in de welzijnssector veel behoefte is aan informatie over de invloed van de media op het gedrag van de jeugd. De meerderheid van de Kamer heeft ervoor gepleit om te onderzoeken of het mogelijk is tot een media-expertisecentrum te komen, maar de staatssecretaris acht dat niet nodig. Het is echter wel belangrijk om de weerbaarheid van jeugdigen te vergroten. Hij verzoekt de staatssecretaris dan ook om nogmaals te bezien of een media-expertisecentrum zijn nut zou kunnen bewijzen. Het media-expertisecentrum moet naar het oordeel van een Kamermeerderheid een initiatief zijn van ouderorganisaties en leerkrachten dienen daarbij direct te worden betrokken.

Zelfreguleringsorganisatie NICAM heeft de Kijkwijzer geïntroduceerd en beeldmateriaal beoordeeld op de schadelijke invloed op jeugdigen. De heer Atsma pleit ervoor om te onderzoeken of op korte termijn aandacht kan worden besteed aan de geschiktheid van programma's voor de jeugd. Naar zijn idee kunnen ouders of opvoeders het best de geschiktheid bepalen. Hij betreurt het dan ook dat zij onvoldoende bij de classificatie zijn betrokken. Het Nederlandse classificatiesysteem vertoont grote verschillen met classificatiesystemen in Europa en in landen daarbuiten. Hoe is dat mogelijk?

Een goede stap is gezet door MTV Networks. Dat bedrijf heeft de interne regelgeving aangescherpt en iets aan de regulering gedaan. Het is wel te betreuren dat de videoclipps die MTV Networks later in de avond uitzendt, dag en nacht op het internet te zien zijn. Het zou goed zijn als alle media dezelfde belemmeringen werden opgelegd. De staatssecretaris geeft er de voorkeur aan om op Europees niveau te komen met ideeën en tot acties op het terrein van de internetregulering. Wat zijn haar plannen daaromtrent? Zou het niet goed zijn om ook landen buiten Europa bij die discussie te betrekken? Kan de staatssecretaris niet het initiatief nemen om providers en anderen die producten op het internet plaatsen te stimuleren met de intentie dat zij zich in de problematiek van de regulering gaan verdiepen? Het is van belang om de vraag te stellen wat toelaatbaar is op het internet en waar de grens moet liggen. Misschien is het mogelijk om voor bepaalde activiteiten op het internet een leeftijdsgrens vast te stellen. Een andere mogelijkheid is het werken met een elektronische sleutel, zoals in België. Uiteraard is ook het filteren van websites een optie. Op grond van de Mediawet worden bepaalde zaken verboden. Het zou dan ook vreemd zijn als op het internet alles werd toegestaan.

Mevrouw **Örgü** (VVD) maakt uit het rapport van de onderzoekscommissie op dat er geen aanleiding is om het huidige classificatiesysteem ter discussie te stellen en kan zich daarin vinden. Zij is geen voorstander van het instellen van een media-expertisecentrum.

Bij het werkprogramma van het NICAM is nagenoeg de gehele audiovisuele branche van Nederland aangesloten. Dat is een goede ontwikkeling. Is het mogelijk om een lijst op te stellen waarop staat welke bedrijven nog niet zijn aangesloten? In hoeverre is financiering van de overheid ter stimulering van die aansluiting nog aan de orde? Welke voorwaarden stelt de staatssecretaris om daadwerkelijk te komen tot zelfregulering? Positief is dat de adviescommissie van het NICAM is versterkt met vertegenwoordigers van allerlei ouderorganisaties. Het is ook goed dat Internet Protocol Televisionaanbieders (IPTV) zich bij het NICAM willen aansluiten.

Bioscoopexploitanten hebben bezwaar tegen artikel 240a van het Wetboek van Strafrecht. Dat artikel houdt in dat een bioscoopexploitant strafbaar is als hij iemand die jonger is dan 16 jaar toelaat om een film te zien met de classificatie 16 jaar. Dat artikel is ook van toepassing als het kind onder begeleiding van zijn ouders naar de bioscoop komt. Dat wetsartikel

strookt dan ook niet met het beleidsuitgangspunt van de regering dat de ouders verantwoordelijk zijn. Is de staatssecretaris bereid om ervoor te zorgen dat artikel 240a van het Wetboek van Strafrecht zodanig wordt aangepast dat een bioscoopexploitant niet strafbaar is als hij iemand die jonger is dan 16 jaar toelaat om een film te zien met de classificatie 16 jaar, mits hij onder begeleiding van zijn ouders komt? Zo nee, waarom niet?

Zij is positief over de inspanningen van MTV Networks. Dat bedrijf heeft de laatste tijd zijn maatschappelijke verantwoordelijkheid heel serieus genomen. Vooral de door het bedrijf aangekondigde website kan een bijdrage leveren aan de discussie over videoclip. De heer Ligtvoet, algemeen directeur van MTV Networks, heeft afgelopen week op zijn weblog geschreven dat een videoclip die op MTV geweigerd werd, wel in het VPRO-programma 3 voor 12 te zien was. Wat is de verklaring daarvoor? Het kan toch niet zo zijn dat een publiek themakanaal minder strenge eisen stelt aan de toelaatbaarheid van videoclips dan een commercieel bedrijf als MTV Networks en dat het daarvoor zelfs promotiespotjes maakt?

De heer **Slob** (ChristenUnie) vindt het onderwerp belangrijk. Twee jaar geleden heeft hij daarom bij de behandeling van de Mediabegroting 2005 onder andere de media-educatie aan de orde gesteld. In februari jongstleden heeft hij samen met de EO en de NCRV een mediaconferentie georganiseerd. Onder anderen prof. Valkenburg, die ook in de wetenschapscommissie van de Kijkwijzer zit, heeft toen gezegd dat de overheid zich ten aanzien van opvoeding altijd heel terughoudend heeft opgesteld. De overheid wilde immers niet betuttelen en was er voorstander van om de privacy te beschermen. Jaren geleden was er in Nederland een homogene samenleving waarin ouders hun kinderen als vanzelfsprekend de normen en waarden bijbrachten. De hedendaagse samenleving vraagt om een andere rol van de overheid en dat moet zij naar het oordeel van de professor accepteren. De heer Slob kan zich in die opvatting vinden. Wat is de reactie van de staatssecretaris daarop?

De reactie van de staatssecretaris op de rol van de overheid op het punt van de media-educatie stelt hem teleur. Hij pleit ervoor dat de staatssecretaris in de komende begroting geld reserveert voor initiatieven op dat terrein. Een media-expertisecentrum zou een rol kunnen spelen bij het stimuleren van initiatieven op het terrein van de media-educatie. Het zou ervoor kunnen zorgen dat dergelijke initiatieven een structureel karakter krijgen, dat zij in de lessen worden geïntegreerd.

De heer Slob is verheugd met het feit dat de muziekgroepen in beweging zijn gekomen en dat zij zich verantwoorden voor de keuzes die zij maken. Het is goed dat zij de discussie over de videoclips aanzwengelen, maar er verandert naar het oordeel van de heer Slob te weinig. Hij is van mening dat de overheid mag laten weten dat het niet acceptabel is om bepaalde videoclips uit te zenden. Daarbij doelt hij vooral op de gangsterclips waarin vrouwen als gebruiksvoorwerp worden beschouwd. Momenteel is een en ander te vrijblijvend en neemt de overheid te vaak een afwachtende houding aan. Het probleem zal niet worden opgelost door bijvoorbeeld gangstervideoclips achter een pictogram te verschuilen. Hij pleit voor duidelijke normen.

De heer Slob verzoekt de staatssecretaris mee te delen wat zij van plan is om op Europees niveau te ondernemen op het punt van de internetregulering? Het is ook van belang om op nationaal niveau na te gaan welke mogelijkheden er zijn om jongeren te beschermen die gebruikmaken van het internet. Misschien is het goed om een identificatieplicht in te voeren voor het bezoeken van profielsites. Wellicht is het een idee om bij een internetaansluiting standaard een filter te leveren. Als mensen dat niet willen, dienen zij dat kenbaar te maken. Dat is de omgekeerde wereld want momenteel moeten ouders een filter aanvragen.

Een meer algemeen probleem is dat de overheid geen kaders meer durft te stellen. Kennelijk rust daar een taboe op. Het zou goed zijn om daarover van gedachten te wisselen.

Mevrouw **Kraneveldt** (LPF) meent dat de discussie over het beschermen van kinderen tegen allerlei negatieve invloeden door de eeuwen heen al vaak is gevoerd. Zij vreest dan ook dat het probleem niet kan worden opgelost. Toch is het belangrijk om de discussie over dat onderwerp te blijven voeren en de gedachten te laten gaan over de invloed van onder andere muziekclips op het gedrag van bepaalde groepen jongeren. Zij vindt het een goede zaak dat ook de muziekzenders hun verantwoordelijkheid nemen door een gedragscode op te stellen en door met jongeren in discussie te gaan. Mevrouw Kraneveldt kan zich overigens niet voorstellen dat videoclips jongeren aanzetten tot schietpartijen en groepsverkrachtingen. Zij is het met de staatssecretaris eens dat de jongeren die extra gevoelig zijn voor dergelijke clips meestal afkomstig zijn uit kwetsbare gezinnen. De cultuur die in bepaalde videoclips wordt uitgebeeld, komt hen niet vreemd voor. Zij pleit ervoor dat het kabinet de aandacht vestigt op opvoedingsondersteuning en andere maatregelen op het terrein van de jeugdgezondheidszorg. Mevrouw Kraneveldt is geen voorstander van filters en het verbieden van programma's en clips. Ouders moeten met hun kinderen een dialoog aangaan over hun kijkgedrag. Het NICAM doet goed werk. Naar haar oordeel is het onmogelijk om aansluiting bij het NICAM te verplichten. Of er is sprake van zelfregulering, of er moet een wettelijke verplichting komen. Het een kan niet samengaan met het ander. Hoe staat het met de financiering van het NICAM? Met het oog op de zelfregulering ligt het voor de hand om de overheidssubsidie af te bouwen. Is het juist dat producties die van video op dvd worden gezet automatisch worden voorzien van de NICAM-classificatie? Neemt het NICAM de vivo-classificatie over, of oordeelt het zelf? Er zouden andere partijen zijn die richtlijnen ontwikkelen voor chatsites. Als dat juist is, welke partijen zijn dat dan? Op welke wijze gaan zij te werk? Werken zij met een keurmerk of met moderators? Zij is er geen voorstander van om een en ander wettelijk voor te schrijven. Het verbieden van videochatsites lijkt haar gezien de handhavingproblematiek ook geen goed idee. Het zou goed zijn om niet alleen aandacht te besteden aan de schadelijkheid van programma's voor de jeugd, maar ook aan de geschiktheid daarvan. Is de staatssecretaris van plan om de motie-Atsma uit te voeren waarin wordt gepleit voor een media-expertisecentrum? Mevrouw Kraneveldt is daarvan geen voorstander.

De Onderwijsraad stelt voor om een centrum educatie en media in het leven te roepen. Dat lijkt mevrouw Kraneveldt overbodig. De huidige omroepen hebben voldoende expertise in huis om invulling te geven aan het thema educatie en media.

De heer **Van Dam** (PvdA) constateert dat er onder de jeugd steeds meer problemen zijn en dat het aantal zedendelicten schrikbarend toeneemt. De popcultuur is in de afgelopen jaren sterk veranderd. Stoere mannen hebben gewillige vrouwen om zich heen die als consumptieartikel worden gebruikt. Dat soort mannen verheerlijkt geweld en criminaliteit. Het was in de eerste plaats de intentie om jongeren en hun ouders bewust te maken van de beelden die hen voortdurend worden aangeboden. In de tweede plaats was het van belang om producenten van videoclips en de media in het algemeen bewust te maken van hun maatschappelijke verantwoordelijkheid. Uiteraard moest er na de bewustwording iets gebeuren. Er is namelijk wel degelijk iets aan de hand in de maatschappij. Hij meent dat het goed is gelukt om de discussie over dat onderwerp aan te zwengelen. Aanvankelijk wilde MTV Networks van niets weten. Seks en criminaliteit verkopen immers goed. Waarom zou dat bedrijf niet op die markt inspelen? Maar momenteel neemt het zijn verantwoordelijkheid.

Het is van groot belang om de oorzaak van het gedrag van bepaalde groepen jongeren te achterhalen. Een groot deel van het probleem zal worden veroorzaakt door ouders die niet in staat zijn om op te voeden of die dat niet willen doen. Ook voor dat probleem heeft de Kamer voortdurend aandacht gevraagd. De staatssecretaris zou zich de vraag moeten stellen hoe jongeren opgroeien en met welke communicatiemiddelen en media zij in contact komen. Hij pleit ervoor om de initiatieven te ondersteunen die jongeren leren goed met alle signalen, communicatiemiddelen en media om te gaan. De staatssecretaris stelt zich wat dat betreft terughoudend op. Hoewel het oprichten van een media-expertisecentrum voor hem niet een hoofdpunt is, erkent hij dat het nuttig kan zijn.

Mevrouw **Özütok** (GroenLinks) zegt dat jongeren behendig met de nieuwe communicatiemiddelen omgaan. Zij is voorstander van een open mediacultuur. De vraag is hoe jongeren op effectieve wijze kunnen worden beschermd tegen seksueel geweld en andere vormen van geweld. Uiteraard zijn de ouders in eerste instantie verantwoordelijk voor het gedrag van hun kinderen, maar de overheid heeft ook een rol. Zij is er overigens geen voorstander van om terug te gaan naar de tijd van de filmkeuring. Het NICAM heeft meer mogelijkheden. Het is belangrijk om kwaliteitscriteria op te stellen waaraan televisieprogramma's moeten voldoen. De totale branche zou aansluitingplichtig moeten zijn. Waarom stelt de staatssecretaris zich wat dat betreft terughoudend op? Graag wil zij een lijst waaruit zij kan opmaken welke bedrijven niet zijn aangesloten. Mevrouw **Özütok** is het eens met het voorstel om meer aandacht te besteden aan 9-jarigen. Zij vervolgt dat er veel onderzoek is gedaan naar het gedrag van bepaalde groepen jongeren. Het is echter moeilijk om aan te geven welke factoren aan het slechte gedrag ten grondslag liggen. Het is niet uit te sluiten dat videoclips en films van invloed zijn op het gedrag van jongeren. Bekend is dat in ieder geval het karakter van het kind en de wijze waarop het is opgevoed van invloed zijn. Het is belangrijk om de weerbaarheid van de jeugd te vergroten. De publieke en commerciële zenders dienen wat dat betreft hun maatschappelijke verantwoordelijkheid te nemen. MTV Networks heeft goede stappen gezet. Ook is het van belang dat de jeugd goed leert omgaan met alle prikkels, signalen, communicatiemiddelen en media. Daarvoor hoeft echter geen instituut in het leven te worden geroepen. Wat wil de staatssecretaris op dat terrein doen?

De heer **Bakker** (D66) was als kind al tegen de filmkeuring. Hij is tegenstander van betutteling en censuur. Een gegeven is dat er zwakke gezinnen zijn waarvoor geldt dat zij niet op een goede manier reageren op televisiebeelden en signalen van andere media. Hij kan zich vinden in de conclusie van de commissie dat er geen reden is om te komen tot vergaande overheidsregulering, anders dan het classificeren van programma's. Het laatste gebeurt al. Aan de ontwikkeling van het classificatiesysteem wordt gewerkt. Hij kan zich voorstellen dat het nuttig is om organisaties van ouders bij de classificatie te betrekken. Het instellen van een media-expertisecentrum lijkt hem niet nodig, omdat het NICAM bestaat. Wel is het belangrijk om de weerbaarheid van ouders en jongeren te vergroten. Het is tevens van belang om tijdens de opvoeding het relativerend vermogen van kinderen te ontwikkelen zodat zij in staat worden gesteld om de signalen van alle clips, communicatiemiddelen en media op de juiste wijze te interpreteren. Misschien is het bieden van opvoedingsondersteuning een optie. De overheid kan zich inspannen om de activiteiten op het terrein van de media-educatie te stimuleren. Het is principieel onjuist om te kiezen voor het verbieden van onder andere videochatsites. Bovendien is dat praktisch onuitvoerbaar en zinloos.

Hij voelt er niet voor om aansluiting bij het NICAM en daarmee het zich committeren aan de normen wettelijk te verplichten. Ook hij acht het van belang om te weten welke bedrijven niet aangesloten zijn. Muziekzenders hebben niet opeens het licht gezien. Zij hebben misschien extra stappen in de goede richting gezet, maar zij zenden al jarenlang positieve programma's uit die gericht zijn op jongeren en die videoclippen in een bepaald perspectief plaatsen.

De heer **Van der Vlies** (SGP) vindt ook dat er wel degelijk iets aan de hand is. Deskundigen zijn het nog niet eens over de invloed die de media op jongeren hebben. Ondanks dat, moet al het mogelijke worden gedaan om het probleem van agressie en geweld onder jongeren aan te pakken. Hij pleit ervoor om het niet bij onderzoeken te laten. Het is tijd voor actie. Uiteraard zijn de ouders of verzorgers primair verantwoordelijk voor hun kinderen. Sommige ouders weten echter niet goed met die verantwoordelijkheid om te gaan en dienen daarom te worden ondersteund. Er zijn diverse initiatieven op dat terrein. Is de staatssecretaris bereid om die te stimuleren en financieel te steunen?

Ook de producenten hebben natuurlijk een zware maatschappelijke verantwoordelijkheid en zij dienen daarmee goed om te gaan. Zij moeten zich niet te veel laten leiden door commerciële belangen. De recente publicatie van MTV Networks beschouwt de heer Van der Vlies als een goed begin. Hij hoopt op een vervolg in de vorm van een besluit over de tijdstippen waarop bepaalde beelden niet getoond mogen worden, welke beelden absoluut niet worden toegestaan enzovoorts. Er kan nog meer worden gedaan om te bewerkstelligen dat ouders en jeugdigen zich meer bewust worden van alles wat door de media wordt voorgeschoteld. Ook de overheid draagt maatschappelijke verantwoordelijkheid. Zij zou moeten bevorderen dat er een goed zelfreguleringsstelsel komt. Als blijkt dat dat niet voldoende bescherming biedt, dient de overheid zich in te spannen om de benodigde stappen te zetten. Belangrijk is dat het aanbod voortdurend tegen het licht wordt gehouden. In het rapport «Wijzer Kijken» worden enkele kanttekeningen gemaakt bij de bestaande zelfregulering. Daarin worden ook aanpassingen voorgesteld. Om de Kijkwijzer goed te laten functioneren, dient de volledige branche bij het NICAM aangesloten zijn. Waarom wordt een verplichte aansluiting niet overwogen? Daarbij hoort ook een handhaving- en sanctieregime. Hoe staat het daarmee?

Voorgesteld is om ook aandacht te besteden aan de geschiktheid van de programma's voor jeugdigen. Is de staatssecretaris van plan om dat te doen?

De heer Van der Vlies pleit ervoor om internationaal stil te staan bij het probleem van internetregulering en bewustwording. Misschien is het mogelijk om tot een VN-resolutie te komen.

De ouders dragen primair de verantwoordelijkheid voor hun kinderen. Toch lijkt het hem goed om een onafhankelijk media-expertisecentrum in het leven te roepen dat is gericht op de behartiging van de belangen van het kind. Hij roept de staatssecretaris op om samen met de staatssecretaris of de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap actie op dat punt te ondernemen.

Antwoord van de staatssecretaris

De **staatssecretaris** antwoordt dat er twee jaar geleden in de media aandacht werd besteed aan de wijze waarop in de Kijkwijzer werd omgegaan met de classificatie. De commissie had de opdracht om een en ander te onderzoeken. De recente vraag is wat de maatschappelijke impact van media is op bepaalde kwetsbare groepen in de samenleving. Het jeugdzorgbeleid speelt een belangrijke rol. Er zal bovendien 13 mln. worden besteed aan het bieden van steun aan kwetsbare gezinnen. Veel

complexe factoren zijn van invloed op het gedrag van die jeugdigen. Daaraan besteedt het kabinet aandacht. Het gaat te ver om alle videoclipps, gewelddadige films, beelden over seks enzovoorts te verbieden. Bovendien zal het probleem daarmee niet opgelost zijn.

Jongeren die zedendelicten plegen of zich gewelddadig gedragen, komen vaak uit sociaal zwakkere gezinnen. De staatssecretaris is het ermee eens dat er iets moet worden gedaan om jongeren weerbaarder te maken. In eerste instantie zijn uiteraard de ouders verantwoordelijk. Zij kunnen en moeten ervoor zorgen dat hun kinderen niet worden geconfronteerd met geweld- en pornofilms. De overheid kan ouders wel bewust maken van hun verantwoordelijkheid en rol, maar het is niet de bedoeling om hen te helpen bij de opvoeding en te betuttelen. Het bieden van opvoedingsondersteuning is een taak van de gezinshulp.

Het kabinet heeft in 2001 en 2002 een pilot over media-educatie gesteund. Helaas bleek dat het onderwijs daarmee niet veel deed. Het omgaan met de informatiesamenleving is één van de kerndoelen van het onderwijs. Ook media-educatie kan daaronder vallen. De scholen moeten echter zelf kiezen voor de vorm. De overheid zorgt ervoor dat er materiaal voor scholen is. Met Kennisnet is het eenvoudig om materiaal te vinden. Ook op de site media-educatie.nl staan verwijzingen naar materiaal en er is een stuurgroep Media-educatie. Teleac is voornemens om media-educatie in de programmering op te nemen en wil een expertisecentrum zijn. Teleblik is een initiatief van Teleac en Kennisnet met de intentie kinderen bewust te maken van de hoeveelheid informatie die er is en op een goede manier kennis op te doen.

Het is belangrijk dat de mediaorganisaties zelf het debat met de jongeren aangaan. Onder andere MTV Networks doet dat. Het is niet de bedoeling dat de overheid die taak overneemt en dus een betuttelende rol vervult. De overheid zal zich wel actief inzetten om het brede maatschappelijke probleem op te lossen.

Het internet is niet te reguleren. De jeugd moet zich bewust worden van de hoeveelheid informatie die via het internet wordt aangeboden en leren om de juiste informatie te selecteren. Het is al mogelijk om het diploma Veilig Internet te behalen. Leraren en ouders krijgen allerlei informatie aangereikt om kinderen op het internet te begeleiden en hen weerbaarder te maken. Het verbieden van informatie en beeldmateriaal op het internet is naar haar oordeel niet zinvol. Zij is er geen voorstander van om een filter te laten installeren op het moment dat de pc op het internet wordt aangesloten. Naar haar idee dienen ouders zelf te kiezen voor het installeren van een filter als zij dat noodzakelijk achten. Het voorstel van de heer Van der Vlies en de heer Atsma is de omgekeerde wereld en valt onder de categorie betutteling. Bovendien werken filters niet op elke site. Als providers met voorzieningen komen in de vorm van bijvoorbeeld een identificatieplicht en die optioneel aan ouders aanbieden, zal zij dat toejuichen. In Europees verband wordt wel gesproken over het invoeren van strafrechtelijke maatregelen die het mogelijk maken om op basis van klachten tot vervolging over te gaan. Momenteel wordt er op internationaal niveau een debat gevoerd over mediaorganisaties en het internet. In het verlengde daarvan staat de bescherming van minderjarigen en jeugdigen op de agenda. Het duurt lang voordat er daadwerkelijk iets concreet te melden is, omdat het een complexe materie betreft. Als zaken worden verboden voordat er klachten zijn, komt het grondrecht van de persvrijheid in het geding.

Ook in andere landen zijn er classificatiesystemen, maar Nederland behoort tot de meest strenge landen.

De staatssecretaris juicht alle particuliere initiatieven toe, maar zij is niet van plan om daarin samenhang aan te brengen en samenwerking te stimuleren. Uit ervaring weet zij dat dat niet zal werken. Het kabinet kiest er niet voor om een media-expertisecentrum in het leven te roepen omdat er particuliere organisaties zijn die niet willen samenwerken. Daarbij komt

dat er nogal wat kosten gemoeid zullen zijn met het instellen van zo'n centrum. Bij de particuliere organisaties is nagevraagd of zij bereid zijn om in een dergelijk centrum te investeren, maar daar hebben zij geen oren naar. Bovendien is er al veel materiaal en expertise. Het lijkt haar goed dat de ouderorganisaties zelf met de mediasector in gesprek gaan. Zij kunnen goed verwoorden wat voor hun kinderen niet wenselijk is. Met de Raad voor de Cultuur gaat zij na of het mogelijk is om de vele initiatieven te bundelen. In september aanstaande zal er een conferentie worden georganiseerd waarin de vragen centraal staan welke initiatieven er zijn, op welke wijze daarmee zo effectief mogelijk kan worden omgegaan en welke partijen zich het best met deze materie kunnen bezighouden. Naar aanleiding daarvan zal zij in de brief met het kabinetsstandpunt ingaan op het advies van de Raad voor Cultuur. Er zal niet een pakket overheidsmaatregelen worden voorgelegd.

In 2005 is de adviescommissie van het NICAM versterkt met twee vertegenwoordigers van de ouder- en schoolorganisaties. Ook is de organisatie Ouders Online in de adviescommissie vertegenwoordigd. Alle organisaties zijn onafhankelijk. Wel is er sprake van een zelfregulerend model. Als de subsidie aan het NICAM wordt stopgezet, kan de staatssecretaris niet garanderen dat de Kijkwijzer nog lang zal bestaan. Een aantal jaren geleden is inderdaad de intentie uitgesproken om de subsidie op een bepaald moment te verminderen en uiteindelijk te beëindigen. Momenteel is niet duidelijk wanneer dat zal gebeuren. Er dient in de financiering wel onderscheid te worden gemaakt tussen de uitvoering van de Kijkwijzer en het doen van onderzoek door het NICAM. De financiering van de Kijkwijzer zal zeker worden afgebouwd. Zij weet niet of het verstandig is om het onderzoek dat door het NICAM wordt gedaan op langere termijn in eigen hand te houden. Het bedrag dat daarvoor wordt uitgetrokken, is echter veel kleiner dan dat voor de Kijkwijzer.

De staatssecretaris heeft geen oordeel over de selectie bij het VPRO-programma 3 voor 12. Een feit is dat het een uitzending via internet betrof. Die videoclip werd getoond, maar er was sprake van een legale situatie. Het internet kan immers niet worden gereguleerd. Recent is afgesproken dat producten die op het internet worden aangeboden, achter classificatie-icoontjes moeten worden verscholen. Binnenkort zal dat gebeuren.

De wetgever heeft indertijd in artikel 240a van het Wetboek van Strafrecht vastgelegd dat een bioscoopexploitant strafbaar is als hij iemand die jonger is dan 16 jaar toelaat tot een film met de classificatie 16 jaar. Dat geldt inderdaad ook als het kind onder begeleiding van zijn ouders naar de bioscoop komt. Zij is er voorstander van om dat artikel niet te wijzigen. Wel is zij bereid om na te gaan welke afweging in vergelijkbare situaties wordt gemaakt. In de Mediawijsheidbrief, die tijdig voor de begrotingsbehandeling verschijnt, zal zij de Kamer over de uitkomst informeren. Uiteraard kan de overheid niet voorkomen dat ouders die film later huren om er samen met hun kinderen naar te kijken. Ouders moeten leren om hun verantwoordelijkheid te nemen. Dat is in het belang van hun kinderen.

Uiteraard zijn er wel particuliere initiatieven die de staatssecretaris financieel zou willen steunen, maar daartoe ontbreken de middelen. Een particulier initiatief moet overigens niet structureel van de overheid afhankelijk zijn. Uiteindelijk heeft zij de politieke afweging gemaakt om aan dergelijke initiatieven binnen de mediabegroting geen prioriteit te geven. Haar beleidsbudget is in de afgelopen jaren gehalveerd als gevolg van de afnemende reclame-inkomsten.

Bij MTV Networks is er wel degelijk iets veranderd. Het aantal blokken met gelijksoortige clips wordt meer over de uren verspreid. Het bedrijf werkt met iconen per uur. Zwaardere clips worden afgewisseld met luchtiger clips.

Het vivo-systeem verdwijnt. Zodra er nieuw materiaal op de markt

verschijnt, wordt de normering van de Kijkwijzer daarop vermeld. Als videobeelden worden overgezet op dvd, zal op de dvd meestal direct de nieuwe Kijkwijzeraanduiding worden vermeld. Soms wordt de vivo-aanduiding gekopieerd, maar dat gebeurt meestal als er sprake is van oud materiaal. Door betrokken partijen wordt momenteel samengewerkt met de intentie afspraken te maken over veilig gebruik van chatrooms. Er wordt al gewerkt met actieve voorlichting en waarschuwingen op de sites. Als televisiezoekers een programma of film willen uitzenden die als schadelijk wordt beschouwd, moeten zij bij het NICAM aangesloten zijn en zich aan de normen houden. Zodra er sprake is van een «na-tienencategorie» of een «onder-de-twaalfcategorie» dient men eveneens aangesloten te zijn. De totale filmsector is aangesloten. Voor de videosector geldt dat de ideale situatie nog niet is bereikt. Wel neemt het aantal videoaanbieders dat zich aanmeldt toe als gevolg van het feit dat steeds meer gebruikers dat als eis stellen. Omdat de categorie dusdanig klein is, is er naar het oordeel van de staatssecretaris geen aanleiding om aansluiting wettelijk verplicht te maken. Als er een verplichting wordt opgelegd, moet er ook toezicht komen. Zij zegt toe de videobranche een brief te schrijven om die ervan te overtuigen dat het belangrijk is zich aan te sluiten bij het NICAM. Als blijkt dat niet alle bedrijven daartoe bereid zijn, zal zij een definitieve lijst samenstellen met de videobedrijven die nog niet zijn aangesloten. Onlangs heeft het Commissariaat voor de Media positief gerapporteerd over het functioneren van het klachtensysteem. Zij zegt toe dat zij het rapport aan de Kamer zendt.

Toezeggingen:

- de staatssecretaris zegt de Kamer in relatie tot de opmerkingen over artikel 240a in het Wetboek van Strafrecht toe dat zij nagaat welke afweging in vergelijkbare situaties wordt gemaakt. In de Media-wijsheidbrief die in oktober of november 2006 gereed is, zal zij de Kamer daarover informeren. Ook zal zij de Kamer het verslag sturen van de conferentie over de initiatieven op het terrein van de media-educatie;
- zij zegt tevens toe dat zij het rapport van het Commissariaat voor de Media over het functioneren van het klachtensysteem zo spoedig mogelijk aan de Kamer zendt;
- ook zegt zij toe de videobranche een brief te schrijven om die ervan te overtuigen dat het belangrijk is zich aan te sluiten bij het NICAM. Als blijkt dat niet alle bedrijven daartoe bereid zijn, zal zij een definitieve lijst samenstellen met de videobedrijven die nog niet zijn aangesloten.

De voorzitter van de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
Aptroot

De voorzitter van de vaste commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
Blok

Adjunct-griffier van de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
Arends